

8. Ακοντιστές που μετέχουν σε αγώνισμα. Θραύσμα μελανόμορφου αγγείου των μέσων του 5ου αι. π.Χ. Εθν. Αρχ. Μουσείο.

9. Παράσταση ακοντιστή επάνω σε χάλκινο δίσκο. Ο αθλητής, που κρατά το ακόντιο με το δεξί του χέρι, έχει περάσει το δέικτα και το μέσο δάκτυλο στη δερμάτινη εγκύκλη. Ο ακοντιστής ήταν ένα από τα αγωνίσματα του πεντάθλου (Μούσα. Βερολίνου).

Ο ΟΠΛΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ (2)

ΤΟ ΑΚΟΝΤΙΟ

Το ακόντιο (εικ. 8) ήταν δόρυ μικρό και ελαφρύ, μεταλλικό ή από ξύλο μελιάς ή και από καλάμι, το οποίο έριχναν από μακριά κατά των αντιπάλων. Το μήκος του κυμαινόταν μεταξύ 1,35 και 1,80 μ. Η αιχμή του ήταν μικρότερη από εκείνη του δόρατος (εικ. 9). Συχνά, στο μέσο περίπου του κονταριού, στη θέση της λαβής, υπήρχε περιτύλιγμα από κορδόνι, που λεγόταν **αγκύλη**. Το βλητικό του ακοντίου ήταν κάτω από 20μ. και η χρήση του ήταν δύσκολη, χρειαζόταν εξάσκηση ώστε να εξακοντίζεται μακριά και με ακρίβεια.

Το ακόντιο, το γνωρίζουμε από ευρήματα σε τάφους και από απεικονίσεις σε αγγεία. Χρησιμοποιήθηκε στον πόλεμο, στο κυνήγι και στην άθληση (η ρίψη του ακοντίου περιλαμβανόταν στο πένταθλο). Στις απεικονίσεις συχνά οι πολεμιστές κρατούν δύο και τρία ακόντια, διαφορετικού μεγέθους, που μπορούσαν να είναι ακόντια και δόρυ, ώστε να μπορούν και τον εχθρό να χτυπούν από μακριά και, με το βαρύτερο, να αγωνίζονται εκ του συστάδην.

Συστηματική χρήση του ακοντίου παρατηρείται από τότε που συγκροτήθηκαν ειδικά σώματα ακοντιστών ως τμήματα του ελαφρού πεζικού, και κατόπιν, όταν χρησιμοποιήθηκαν μηχανές για τον εκσφενδονισμό του.

ΤΟ ΤΟΞΟ

Το τόξο (εικ. 10) συγκαταλέγεται μεταξύ των όπλων που χρησιμοποιήθηκαν από την παλαιολιθική εποχή. Αποτελείται από ξύλινο –συνήθως ξύλο κρινιάς–, καμπύλο στέλεχος και από τη **νευρά** –χορδή κατασκευασμένη από νεύρα ή στριμμένα έντερα ζώων ή και πλεχτές αλογότριχες–, η οποία ήταν δεμένη στα δύο άκρα του στελέχους.

Με το τόξο έριχναν **βέλη**, που ήταν μικρογραφία του ακοντίου και το μήκος τους ήταν περίπου 45-60 εκατοστά. Τα βέλη είχαν συνήθως μεταλλική (σίδηρενια ή ορειχάλκινη) αιχμή στο ένα άκρο, ενώ το άλλο άκρο είχε μια χαρακιά, τη **γλυφίδα**, στην οποία προσαρμόζονταν η νευρά. Απαραίτητο εξάρτημα του τόξου ήταν η **φορέτρα**, θήκη με πώμα, που χωρούσε είκοσι περίπου βέλη, την οποία ο πολεμιστής κρεμούσε στην πλάτη του (εικ. 11). Αλλά και το τόξο είχε θήκη, στην οποία το φύλαγαν όταν δεν το χρησιμοποιούσαν και η οποία λεγόταν **γυρωτός**.

Στα ομηρικά έπη συναντάμε συχνά το όπλο αυτό, το δε βέλος ονομάζεται "ίος" και "οϊστός". Το τόξο ήταν από τα σημαντικά όπλα στους πολέμους των αρχαίων, γιατί μπορούσε να πλήξει πυκνό σχηματισμό του εχθρού από απόσταση έως 200 μέτρα. Βέβαια, για να πετύχουν οι τοξότες τέτοιο βελητικό και με ακρίβεια στη σκόπευση χρειαζόταν επίμονη εξάσκηση (εικ. 12). Δεν χρειάζεται να περιγράψουμε τη χρήση του, γιατί όλοι μας έχουμε δει ιπποτικά έργα, στα οποία το τόξο έχει κυρίαρχη θέση.

10. Τοξότης με στολή ανατολική, Αθηναϊκό αγγείο του 6ου αι. π.Χ. Βρετανικό Μουσείο.

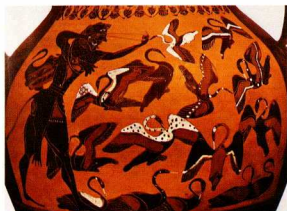
11. Η Άρτεμις εξακοντίζει βέλος. Βλέπουμε τη θεά να στοχεύει με ένα βέλος, ενώ με το χέρι που κρατά το τόξο, κρατά και ένα ακόμη βέλος. Στον ώμο της βλέπουμε κρεμασμένη τη φαρέτρα. Αθηναϊκό αγγείο του 5ου αι. π.Χ. Μουσείο Καλών Τεχνών Βοστώνης.

12. Σκηνή κυνηγού επάνω σε μυκηναϊκό δαχτυλίδι. Εδώ βλέπουμε τη χρήση του τόξου από όρμα. Εθν. Αρχ. Μουσείο.

14. Σχέδιο από ρωμαϊκό ανάγλυφο (στήλη Τραϊανού), που εικονίζει βάρβαρο σφενδο- νιστή.

13. Ο Ηρακλής σκοτώνει τις Στυμφαλίδες όρνιθες με σφενδόνη. Αθηναϊκό αγγείο των μέσων του 6ου αι. π.Χ. Βρετανικό Μουσείο.

Η ΣΦΕΝΔΟΝΗ

Η σφενδόνη μάς είναι γνωστή από την ιστορία της Παλαιάς Διαθήκης, όπου ο μικρόσωμος Δαβίδ με σφενδόνη κατατροπώνει τον γίγαντα Γολιάθ. Τέτοια σφενδόνη χρησιμοποιούσαν και οι αρχαίοι Έλληνες (εικ. 13), διαφορετική από αυτήν που έχουν σήμερα τα παιδιά (σήμερα έχουμε το λάστιχο, που άλλαξε τελείως τη μορφή και τον τρόπο χρήσης του όπλου αυτού). Η σφενδόνη ήταν πολύ απλό όπλο: ένα κομματάκι δέρμα, πλατύ (**θύλακος**, σήμερα καπάκι), στα δύο άκρα του οποίου είναι δεμένοι δύο **ιμάντες** από μαλλί ή αλογότριχες. Οι ιμάντες είχαν μήκος περίπου 60 εκατοστά ο καθένας. Ο χειριστής τοποθετούσε το **βλήμα** –πετρούλες, σφαίρες από πηλό ή και από μέταλλο, συνήθως μολυβδό-, με σχήμα ελλειψοειδές, που εξασφάλιζε μεγαλύτερο βεληνεκές, στο κέντρο του δέρματος, ενώ κρατούσε τα άκρα των δύο ιμάντων στο ένα χέρι, τον ένα σταθερότερα από τον άλλον. Μετά περίστρεψε με δύναμη τη σφενδόνη, και όταν είχε αναπτύξει μεγάλη ταχύτητα και ήταν στη σωστή θέση, άφηνε τον έναν ιμάντα, με αποτέλεσμα το βλήμα που βρισκόταν μέσα στον θύλακα να ελευθερωθεί και, χάρη στη φυγόκεντρο δύναμη, να εκτοξευθεί. Το όπλο αυτό απαιτούσε μινική δύναμη και εξάσκηση από τον χειριστή, αλλά, μόλο που το βεληνεκές του ήταν μεγαλύτερο από όλα τα επιθετικά όπλα, υστερούσε σε ακρίβεια και βέβαια σε αποτελεσματικότητα (εικ. 14).